

RAGNAR JÓNASSON

REPEÄMÄ

TAMMI | ARI THOR 3

ARI THOR -SARJASSA ILMESTYNYT:

Lumisokea (2010, suom. 2022)

Tuhkayö (2011, suom. 2023)

Repeämä (2012, suom. 2024)

HULDA-SARJA:

Pimeys (2015, suom. 2021)

Saari (2016, suom. 2021)

Sumu (2017, suom. 2022)

KATRÍN JAKOBSDÓTTIRIN KANSSA:

Reykjavík (2022, suom. 2023)

RAGNAR JÓNASSON

REPEÄMÄ

Englanninkielisestä laitoksesta suomentanut
Antti Saarilahti

TAMMI
HELSINKI

Original title in English: *Rupture*

English language translation copyright © Quentin Bates 2016

Islanninkielinen alkuteos *Rofilmestyi* 2012.

Copyright © Ragnar Jónasson, 2012

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen.

Suomenkielinen laitos © Tammi ja Antti Saarilahti 2024

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-5593-4

*Tämä kirja on omistettu
siglufjörðurlaisten isovanhempieni,
P. Ragnar Jónassonin (1913–2003)
ja Guðrún Reykdalin (1922–2005) muistolle.*

Kirjailijan huomautus

Tämä tarina on täysin kuvitteellinen. Siinä kuvattuja hahmoja ei ole oikeasti olemassa. Héðinsfjörður on ollut asumatton vuodesta 1951. Kertomus Héðinsfjörðurin länsipuolella sen jälkeen eläneistä ihmisistä on mielikuvituksen tuotetta, eikä kyseisellä paikalla ole tietääkseni koskaan ollut asutusta. Haluan mainita, että kolmanteen lukuun sisältyvä kertomus erään naisen matkasta Hvanndalirista Héðinsfjörðuriin perustuu Thórhalla Hjálmarsdóttirin kuvaukseen matkasta, jonka Guðrún Thórarinsdóttir teki vuonna 1859. Isoisäni Þ. Ragnar Jónasson äänitti kyseisen matkakertomuksen vuonna 1986, ja se löytyy hänen kirjastaan *Siglfirskar þjóðsögur og sagnir* ("Kansansatuja ja tarinoita Siglufjörðurista"), jonka Vaka-Helgafell julkaisi vuonna 1996. Seuraavan sivun lainaus on hänen kirjastaan *Siglfirskir söguþættir* ("Tarinoita Siglufjörðurista", sivut 91–92) vuodelta 1997.

Olen erityisen suuren kiitoksen velkaa seuraaville henkilöille heidän avustaan asiantuntijakysymyksissä ja käsikirjoituksen tarkistamisessa: tohtori Haraldur Briem, tartuntatautien erityisasiantuntija Islannin lääkintö-

hallituksessa, rikoskomisario Eiríkur Rafn Rafnsson, syyttäjä Hulda María Stefánsdóttir ja tohtori Jón Gunnlaugur Jónasson. Vastuu kirjan lopullisesta versiosta, mukaan lukien mahdollisista virheistä, on yksin kirjailijan.

*Elämä Héðinsfjörðurissa ei koskaan ollut helppoa,
ja kaikenlainen yhteydenpito naapurikylien kanssa
saattoi olla hyvinkin hankalaa. Talvella oli mahdotonta
päästä meriteitse rantaan, jossa ei ollut satamaa, ja
lumen peittämien vuorten ylittäminen oli aina vaikeaa.*

SIGLFIKIR SÖGUPÆTTIR,
P. RAGNAR JÓNASSON (1913–2003)

1

Ilta oli kulunut tavalliseen tapaan sohvalle lojuen.

He asuivat pienessä asunnossa iäkkään kaupunkirivitalon pohjakerroksessa Ljóssvallagatalla, Reykjavíkin länsilaidalla. Rakennus oli keskimmäinen kolmesta, jotka oli rakennettu vanhanaikaiseen tyyliin 1930-luvulla. Róbert nousi istumaan, hieroi silmiään ja katsoi ikkunasta ulos pienelle etupihalle. Alkoi jo hämärtää. Oli maaliskuu, ja siihen aikaan vuodesta sää saattoi olla mitä vain; juuri nyt satoi. Kun itse oli mukavasti sisätiloissa, pisaroiden ropinassa ikkunaa vasten oli jotain lohdullista.

Róbertin opinnot etenivät ihan kohtalaisesti. Hän oli ensimmäisen vuoden insinööriopiskelija ja kaksikymmentäkahdeksanvuotias, opiskelijaksi siis varttuneessa iässä. Numerot olivat aina olleet hänen juttunsa. Hänen vanhempansa, jotka olivat kirjanpitäjiä, asuivat Árbærin esikaupunkialueella. Hänellä oli aina ollut heihin vaikea suhde, ja nykyisin se oli lähes olematon: hänen elämäntyylinsä ei tuntunut istuvan heidän odotuksiinsa

menestyksestä. He olivat tehneet voitavansa ohjatakseen häntä kirjanpidon suuntaan, eikä siinä mitään, mutta Róbert oli valinnut oman polkunsa.

Nyt hän oli vihdoin viimein saanut opiskelupaikan yliopistosta, eikä hän ollut vaivautunut edes kertomaan siitä vanhemmilleen. Sen sijaan hän yritti keskittyä opintoihinsa, joskin tätä nykyä hänen ajatuksensa harhautuivat usein Länsivuonoille. Hänellä oli siellä parin kaverin kanssa pieni vene, ja hän odotti jo kesää. Merellä oli helppo unohtaa kaikki, niin hyvä kuin pahakin. Veneen keinunta lievitti stressiä, ja täydellisen rauhan keskellä mieli sai liittää vapaana. Kuun lopussa hän suuntaisi länteen laittamaan venettä valmiiksi. Kavereille matka vuonoille oli hyvä tekosyy ryypätä, mutta Róbertille ei. Hän oli ollut kuivilla nyt kaksi vuotta. Hänen oli ollut pakko raitistua sen jälkeen, kun eräänä kohtalokkaana päivänä kahdeksan vuotta aiemmin oli tapahtunut jotain, mikä oli johtanut holtittomaan juomiseen.

Päivä oli kaunis. Kentällä tuntui tuskin tuulenvirettäkään, kesäaurinko lämmitti ja väkeäkin oli mukavasti. He olivat saamassa vakuuttavan voiton joukkueesta, joka ei vakuuttanut. Edessäpäin odotti harjoittelu nuorten maajoukkueessa ja myöhemmin kesällä mahdollinen karsintaottelu huipputason norjalaisjoukkuetta vastaan. Hänen agenttinsa oli jopa maininnut, että joissain alempien Englannin liigojen joukkueissa oltiin kiinnostuneita hänestä. Isä oli hänestä tajuttoman ylpeä. Isäkin oli ollut ihan kelpo pelaaja, muttei koskaan ollut päässyt ammattilaistasolle. Nyt ajat olivat muuttuneet ja tilaisuuksia oli enemmän.

Kun peliaikaa oli jäljellä viisi minuuttia, Róbert sai syötön. Hän kuljetti pallon puolustajien ohi, näki maalin,

näki pelon maalivahdin kasvoilla. Siitä oli tulossa tuttu kokemus: edessä häämötti viisi–nolla-voitto.

Hän ei huomannut taklausta ennen kuin se tuli, kuuli vain rusahduksen ja tunsii järisyttävän kivun, kun jalka murtui kolmesta kohtaa. Hän katsoi alas polttavan tuskan lamaannuttamana ja näki avomurtuman.

Näky oli syöplynyt hänen mieleensä. Päivät sairaalassa olivat kuluneet kuin sumussa, mutta yhtä asiaa hän ei koskaan unohtaisi: sitä, kuinka lääkäri oli kertonut, että hänen mahdollisuutensa päästä vielä pelaamaan jalkapalloa – ainakaan ammattilaistasolla – olivat hyvin pienet. Niinpä hän oli luovuttanut täysin ja hakenut lohtua pullosta. Jokaista ryyppyä seurasi nopeasti toinen. Pahinta oli, että vaikka hän oli toipunut paremmin kuin lääkäri oli odottanut, se oli tapahtunut liian myöhään. Siinä vaiheessa oli ollut jo myöhäistä toivoa uraa jalkapalloilijana.

Nyt asiat olivat kuitenkin paremmalla mallilla. Hänellä oli Sunna, ja pikku-Kjartanillakin oli paikka hänen sydämessään. Siitä huolimatta hän hautoi synkkiä muistoja, jotka toivon mukaan pystyisi pitämään piilossa muilta.

Ilta oli jo pitkällä, kun Sunna palasi kotiin – hän joutui koputtamaan ikkunaan, koska oli unohtanut avaimet. Hän oli kaunis niin kuin aina. Mustat farkut, harmaa poolokaulusvillapaita. Pitkät ja kiiltävät korpinmustat hiukset kehystämässä vahvapiirteisiä kasvoja. Aivan ensimmäiseksi Róbert oli lumoutunut hänen silmistään, ja upea vartalo tuli hyvänä kakkosena. Sunna oli tanssija, ja välillä tuntui kuin nainen ei olisi kävellyt vaan tanssinut heidän pienessä asunnossaan itsevarmalla viehkeydellä, joka huokui jokaisesta liikkeestä.

Róbert tiesi, että häntä oli lykästännyt. He olivat tutustuneet toisiinsa ystävän syntymäpäiväjuhliissa ja tulleet välittömästi juttuun. Nyt he olivat olleet yhdessä kuusi kuukautta, joista kolme yhteisessä asunnossa.

Kotiin tultuaan Sunna, joka paleli Róbertia herkemmin, laittoi lämmitystä kovemmalle.

”Ulkona on kylmä”, hän sanoi. Ja niin olikin: koleus tihkui sisälle saakka. Olohuoneen suuri ikkuna oli huonosti tiivistetty, ja jatkuvaan vetoon oli mahdoton tottua.

Heidän elämänsä ei ollut helppoa, vaikka heidän suhteensa olikin päivä päivältä vahvempi. Sunnalla oli aiemmasta suhteesta pieni lapsi, Kjartan, ja hän kävi katkeraa taistelua huoltajuudesta pojan isän Brekin kanssa. Aluksi Breki ja Sunna olivat sopineet yhteishuoltajuudesta, ja tällä hetkellä Kjartan oli isänsä hoidossa.

Sunna oli kuitenkin juuri palkannut asianajajan ja pyrki saamaan yksinhuoltajuuden. Hän myös harkitsi tanssiopintojensa jatkamista Isossa-Britanniassa, joskaan siitä hän ei ollut vielä juuri keskustellut Róbertin kanssa. Breki tuskin hyväksyisi sellaista taistelutta, joten näytti siltä, että juttu päättyisi oikeuteen. Joka tapauksessa Sunna uskoi voittavansa ja saavansa Kjartanin kokonaan itselleen.

”Käy istumaan, kulta”, Róbert sanoi. ”Laitoin pastaa.”

”Mmm, mahtavaa”, Sunna sanoi ja käpertyi sohvalle.

Róbert haki ruoan keittiöstä ja toi pöytään vielä lautaset ja lasit ja vesikannun.

”Toivottavasti maistuu”, hän sanoi. ”Tämä on minulle vielä opettelua.”

”Minulla on niin kova nälkä, ettei ruoan maulla ole mitään väliä.”

Róbert laittoi rauhallista musiikkia soimaan ja istuutui Sunnan viereen.

Sunna kertoi päivästänsä – harjoituksistaan ja koke-
mastaan paineesta. Hän oli perfektionisti, jonka oli vaikea
kestää virheitä.

Róbert oli tyytyväinen pastaansa: ei se ravintolatasoa
ollut, mutta kelpasi kyllä.

Sunna nousi seisomaan ja tarttui häntä kädestä.
”Nouse”, Sunna sanoi. ”Nyt tanssitaan.”

Róbert nousi ja kietoi käsivartensa Sunnan ympärille,
ja he tanssivat raukean eteläamerikkalaisen balladin tah-
tiin. Hän sujautti käden Sunnan villapaidan alle, hyväili
sormenpäillään tämän selkää ja avasi rintaliivien hakaset
yhdellä sulavalla liikkeellä. Siinä hän oli taitava.

”Kuulepa, nuori mies”, Sunna sanoi leikkisän terävästi,
vaikka katse hehkui lämpöä. ”Mitä luulet tekeväsi?”

”Otan ilon irti siitä, että Kjartan on isänsä luona”,
Róbert vastasi, ja he etenivät pitkään, syvään suudelmaan.
Lämpötila heidän välillään oli noususuunnassa, huoneen
lämpötila samoin, eikä aikaakaan, kun he jo suuntasivat
makuuhuoneeseen.

Vanhasta tottumuksesta Róbert työnsi oven kiinni ja
veti verhot makuuhuoneen pihalle antavan ikkunan eteen.
Varotoimenpiteet eivät kuitenkaan estäneet heidän rakas-
telunsa ääniä kantautumasta naapuriasuntoon.

Kun oli taas hiljaista, Róbert kuuli jostain oven läimäh-
dyksen, jota sateen rummutus vaimensi. Hänen ensimmäi-
nen ajatuksensa oli, että ääni tuli vanhan talon takakuistin
ulko-ovesta.

Sunna ponnahti istumaan ja vilkaisi Róbertia huolestu-
neen näköisenä. Róbert yritti tukahduttaa oman pelkonsa
näyttelemällä uhmakasta, nousi sängystä ja käveli alasto-
mana olohuoneeseen. Siellä ei ollut ketään.

Takaovi oli kuitenkin auki ja heilui edestakaisin tuu-

lessa. Hän vilkaisi kuistille – pikaisesti vain, voidakseen sanoa, että oli tehnyt niin – ja veti oven kiireesti kiinni. Ulkona olisi voinut olla vaikka kokonainen mieskomppania, mutta pimeässä Róbert ei erottanut mitään.

Sitten hän kävi kaikki huoneet yksitellen läpi sydän takoen yhä kovempaa, mutta kutsumattomia vieraita ei näkynyt. Olipa tosiaan hyvä, ettei Kjartan ollut kotona.

Sitten hän huomasi jotain, mikä valvotti häntä koko loppuyön.

Hän kiiruhti olohuoneen poikki peläten Sunnan puolesta. Kunpa tälle ei olisi tapahtunut mitään. Hän astui makuuhuoneeseen henkeään pidättäen ja löysi Sunnan istumasta sängyn laidalla, juuri vetämässä paitaa ylleen. Sunna hymyili heiveröisesti kykenemättä peittämään levottomuuttaan.

”Ei siellä mitään ollut, kulta”, Róbert sanoi ja toivoi, ettei Sunna huomaisi äänen värinää. ”Unohdin roskat vietyäni lukita oven. En sulkenut sitä kunnolla”, hän valehteli. ”Tiedäthän, millaisia temppuja tuuli saattaa tehdä takapihalla. Odota siinä, niin haen sinulle juotavaa.”

Hän asteli ripeästi pois makuuhuoneesta ja poisti kiireesti sen, mitä oli nähnyt.

Hän toivoi toimineensa oikein, kun ei kertonut Sunnalle lattialla olleesta vedestä ja sateesta saapuneen vieraan määristä jalanjäljistä. Pahinta oli, etteivät jäljet olleet pysähtyneet takaoven tienoille. Ne olivat johtaneet aivan makuuhuoneen oven eteen.

2

Ari Thor Arason Siglufjörðurin poliisivoimista ei osannut selittää edes itselleen, miksi tutki vanhaa tapausta ventovieraan puolesta, varsinkin kun pieni kunta oli juuri nyt melkoisen sekasorron vallassa.

Kyseinen mies, Héðinn nimeltään, oli soittanut hänelle juuri ennen joulua, kun poliisiaseman vakituinen ylikomisario oli lomalla Reykjavíkissa. Hän oli pyytänyt Aria tutkimaan tapausta, joka oli hyllytetty kauan sitten: nuoren naisen kuolemaa. Ari oli luvannut perehtyä asiaan paremalla ajalla, mutta aikaa oli löytynyt vasta tänä iltana.

Hän oli pyytänyt Héðinniä käväisemään asemalla samana iltana – tietysti varmistettuaan ensin, ettei mies ollut poistunut kotoaan kahteen päivään eikä siis aiheuttanut tartuntariskiä. Héðinn itse ei selvästikään ollut aivan varma, haluaisiko tavata Arin näissä olosuhteissa kasvotusten, mutta suostui lopulta voidakseen keskustella vanhasta tapauksesta.

Tauti oli saapunut kaupunkiin kaksi päivää aiemmin erään varakkaan turistin vierailun myötä. Mies oli ranskalainen seikkailija, joka oli lentänyt Afrikasta Grönlantiin ja siellä ollessaan päättänyt käväistä myös Islannissa. Hänen pienkoneensa oli saanut luvan laskeutua Siglufjörðurin syrjäiselle kiitoradalle, jotta hän voisi vierailla kunnan kuuluisassa, sillinkalastuksen kulta-aikoja esittelevässä museossa. Hän oli aikonut viipyä vain vuorokauden, mutta saapumispäivänsä iltana hän sairastui vakavasti. Alustava diagnoosi oli vain epätavallisen ärhäkkä flunssa ja sen myötä noussut korkea kuume. Miehen kunto kuitenkin heikkeni nopeasti, ja seuraavana yönä hän kuoli. Tartuntatautien asiantuntija oli tullut siihen tulokseen, että kyseessä oli verenvuotokuume, johon mies oli sairastunut Afrikan-matkansa aikana, vaikka oireet olivat alkaneet vasta Islannissa. Sairaus tiedettiin erittäin tarttuvaksi, joten se oli saattanut tarttua ties kuinka moneen ihmiseen, kun kuume oli vasta nousemassa.

Tilanteesta oli ilmoitettu kansalliselle väestönsuojeluvirastolle, ja kudospäätöiden tutkiminen vahvisti vainajan kuolleen verenvuotokuumeeseen, kuten oli pelättykin. Sen taltuttamiseen ei ollut kunnan keinoja.

Miehen kuoleman jälkeen ei kulunut kauankaan, kun koko kaupunki päätettiin äärimmäisenä varotoimenpiteenä asettaa karanteeniin. Kaikki hänen kanssaan tekemisissä olleet ihmiset yritettiin tavoittaa, ja jokainen paikka, missä hän oli ollut, desinfioitiin huolellisesti.

Pian alkoi kiertää huhuja, että hänen kuolinyönään työvuorossa ollut sairaanhoitaja oli myös sairastunut. Hoitaja oli pantu ensin tarkkailuun, ja Arin kuoleman mukaan hänet oli aiemmin samana päivänä eristetty sen jälkeen, kun lieviä oireita oli alkanut ilmaantua.

Nyt yritettiin kovasti selvittää, missä kaikkialla hoitaja oli ollut ja keiden kanssa hän oli ollut tekemisissä, ja desinfiointiprosessi oli aloitettu alusta.

Tilanne oli kuitenkin toistaiseksi rauhallinen. Sairaanhoidaja oli edelleen eristyksessä Siglufjörðurin sairaalassa, ja siirtoa tehohoitoon Reykjavíkiin oltiin valmistelemassa siltä varalta, että hänen tilansa vielä pahenisi. Poliisille annetun tiedon mukaan oli odotettavissa, että kaupunki pysyisi karanteenissa vielä ainakin muutaman päivän.

Vaikka Siglufjörðurissa ei itse asiassa tapahtunut paljonkaan, kaupunkilaiset oli vallannut paniikki, jota laaja uutisointi tietenkin lietsoi. He olivat ymmärrettävästi kauhuissaan, ja poliitikot ja kommentaattorit hokivat, että tarpeettomia riskejä ei pitänyt ottaa.

Verenvuotokuume oli jo ristitty ”ranskantaudiksi”, ja kaupunki oli vain varjo entisestään. Useimmat olivat päättäneet pysytellä lukittujen ovien takana ja hoitaa kaiken viestinnän puhelimella ja sähköpostilla. Kenelläkään ulkopuolisella ei ollut pienintäkään halua kavuta näkymättömän karanteenimuurin yli sisälle kaupunkiin. Työpaikat ja koulut olivat kiinni.

Ari Thor ei ollut vielä sairastunut eikä sitä odottanutkaan. Hän ei ollut käynyt lähelläkään epäonnista matkailijaa tai sairaanhoitajaa. Sama koski Siglufjörðurin poliisivoimien päällikköä Tómasia, joka oli palannut lomalta ja oli nyt töissä Arin kanssa.

Ari toivoi, että Héðinnin vierailu antaisi hänelle jotain muuta ajateltavaa sen viheliäisen taudin sijaan. Hänellä oli hyytävä tunne, että niin myös tapahtuisi.

KAKSI SELVITTÄMÄTÖNTÄ KUOLEMANTAPAUSTA. PIMEYS, JOKA SUISTAA IHMISMIELLEN RAITEILTAAN.

Islantilaisen huipputrilleristi Ragnar Jónassonin läpimurtosarjan kolmannessa osassa komisario Ari Thor joutuu pohtimaan menneiden syntien vaikutusta nykyhetkeen. Pian käykin selväksi, että kun menneisyys vyöryy voimalla nykyisyyteen, repeämistä ei voida välttää...

”Ari Thor -sarja on loistavaa luettavaa hitaasti mutta varmasti tiivistyvän jännityksen ja klassisten mysteerien ystäville.”

CRIMEBYTHEBOOK.COM

